

tului Poligrafic „Casa Scintei”, formațiile de teatru ale caselor de cultură ale secțiilor 1, 2 și 4, Studioul de teatru „Alma” al Casei de cultură a studenților.

„Primăvara culturală bucureșteană” a cuprins, pe lângă alte manifestări, și un colocviu dedicat teatrului lui Horia Lovinescu, colocviu găzduit de Teatrul „Nottara”, instituție al cărei *spiritus rector* a fost dramaturgul vreme de mulți ani. Colocviul a prilejuit abordarea din diferite unghiuri a contemporaneității operei sale și a adus, de asemenea, un omagiu personalității regretatului dramaturg. După sensibilitul „portret literar” al lui Lovinescu, semnat de Fănuș Neagu, excursul istoriografic al lui Valentin Silvestru a trasat cu autoritate zonele în care s-a manifestat *novatorismul* omului

de teatru complet care a fost autorul *Citadelei sfărimate* — „inițiator al teatrului parabolic” în literatura noastră, „reformator și animator teatral”. Referatul lui Constantin Măciucă a trecut în revistă, polemic, luările de poziție critice pe care le-a suscitată, la mijlocul anilor '50, opera lovinesciană, restabilind apoi, cu solide argumente teoretice, locul de care trebuie să beneficieze, în contextul dramaturgiei autohtone, piesa *Hanul de la vâscurce*. În intervenția sa, Natalia Stancu a relevat „importanța și acuitatea” problematicii abordate de Lovinescu, al cărui teatru rămâne expresia unei „nobile angajări”. Figura intelectualului de vastă cultură și de profundă omenie Horia Lovinescu a fost reînsoflită, în cuvinte alese, răsunind de fiorul unei autentice emoții, de către Alexandru Paleologu. Din partea gazdelor au vorbit Alexandru Repan și Dan Micu. În încheiere, Dumitru Radu Popescu a analizat cu subtilă pertință, piesa *Petru Rareș*, pe care a calificat-o fără rezerve drept „o capodoperă”.

telex „teatrul” • telex „teatrul”

Semnalăm un eveniment editorial: apariția, la editura „Minerva”, în seria „Patrimoniul”, a operei dramatice datorate lui Lucian Blaga — „Teatrul”, volumele I și II. Ediția, îngrijită de Dorli Blaga, cuprinde repere istorico-literare de Mihai Dascăl. ● Piesa *Ex de Aldo Nicolaș*, a cărei premieră a avut loc la Teatrul „Nottara”, se reprezintă și la Teatrul Național din Craiova, în regia lui Mihai Manolescu și scenografia lui Vasile Buz, avându-le ca interprete pe Leni Pințea-Homeag, Smaragda Olteanu și Tamara Popescu. ● La același teatru se mai repetă și Arta conversației, dramatizare după romanul *Ilenei Vulpescu*, în regia lui Remus Mărgineanu și scenografia lui Vasile Buz. ● „România literară” din 10 mai a.c. ne face cunoscute o parte dintre optiunile lui Jean Paul Sartre despre teatru, publicând fragmente din convorbirile filosofului cu Simone de Beauvoir ●

Victor Tudor Popa a pus în scenă, la Teatrul Național din Cluj-Napoca, *Vinătoarea de rațe* de A. Vampilov. Scenografia aparține lui T. Th. Cluje. ● La Editura „Eminescu”, în colecția „Rampa”, au apărut în volum piesele *Nu pot să dorm și Audiență la consul de Ion Brad*. ● Neobositul cercetător al istoriei teatrului românesc Ioan Massoff a implinit optzeci de ani. Să-i urăm încă mulți înainte. Mulți și fertili! ● Știri de la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani: după premiera cu *D'ale carnavalului* de I. L. Caragiale, în regia lui Adrian Lupu și scenografia lui Radu Corciova, teatrul va prezenta *Între patru ochi* de A. Ghelman, spectacol în regia lui Sebastian Comănici și scenografia lui Constantin Molocea. Interpret: Sebastian Comănici și Elena Corciuc. Ultima premieră a stagiunii va fi cu piesa *Gaițele* de Al. Kiritescu, în regia lui Eugen

Traian Bordușanu și scenografia lui Constantin Molocea. ● *Volumul II al „Tragediilor”* lui Seneca a apărut în Editura „Univers”. Traducere, note și comentarii de Traian Diaconescu. ● La Teatrul Dramatic din Baia Mare se repetă Oamenii care tac de Al. Voitin, în regia lui Victor Tudor Popa. ● Știri de ultimă oră de la Teatrul de Nord din Satu Mare: la secția română au avut loc premierele *Hangița* de Goldoni (regia: Zoe Anghel Stanca; scenografia: Paulovics László) și *Passacaglia* de Titus Popovici (regia: Szabó Agnes; scenografia: Paulovics László). Se repetă *Carambol* de I. D. Șerban. La secția maghiară, au văzut lumina rampei *Bănuiala* de Sylvester Lajos (regia: Kovács Adám; scenografia: Szatmári Agnes) și *Familia de Dina Cocea* (regia: Kovács Ferenc; scenografia: Szatmári Agnes). În pregătire: *Citadela sfărmată* de Horia Lovinescu. ●

mai oțios în generalizare. Căile de înfăptuire a unui rol diferă în funcție de temperamentul, fantezia, experiența și intuiția actorului, diferă prin influența pe care o exercită asupra sa virtuțile cerebralității. Intuiția și cerebralitatea diversifică modalitățile de „întruchipare” și implică liniile comune ale procesului de creație scenică. (...) Individualitatea rolului implică reflectare și creație... (...) Etapele procesului de creație în arta actorului (...) sînt treptele unui efort chinuitor, trepte al căror număr teoria îl presupune doar, iar creația îl măsoară în unități pe care numai cei ce cunosc secretul și taina sacerdoțiului scenic le pot cunoaște și traduce în limbaj comun”.

Dificultățile transunerii în limbaj comun a creației actoricești provin din însăși natura ei contradictorie și din problemele specifice ale limbajului.

Ca și muzica, „viața” trăită de actor pe scenă nu poate fi povestită. Totalitatea vie, ca produs al „prezenței obiective”¹, nu se exprimă decît prin ea însăși, și se exprimă în măsura în care „este”. Cu alte cuvinte, doar în măsura în care prezența reală a actorului (cea pe care o vedem și o auzim) devine o „prezență obiectivă” structurată și semnificativă, ea se definește atît ca fond (conținut), cît și ca limbaj coerent specific, în același timp. Există procesul, există limbajul. Nu există procesul (conținutul), nu există nici limbaj.

Din punctul nostru de vedere, arta actorului nu e o „iscusită” de a utiliza și a manipula „semne”. Arta actorului nu constă doar în abilitatea de a manevra mijloace; actorul nu e un prestidigitator, un iluzionist, care speculează „nebăgarea de seamă” a publicului, ci un creator-demiurg care se livrează pe sine, dezvăluindu-și intimitatea trăirilor „efective” ce alcătuiesc existența sa dramatică, pe parcursul actului scenic. Aceasta înseamnă că arta actorului e un fenomen mai complex, și în același timp — paradoxal —

mai simplu. Ea este totalitatea unor procese care se desfășoară într-un prezent continuu, în care se pregătește, sub ochii noștri, viitorul. Cu alte cuvinte, e complexul de acțiuni și procese interioare, începînd cu receptarea senzorială a realității, în factorilor determinanți ai actului teatral; continuînd cu procesele de prelucrare a datelor receptate, cu stabilirea raporturilor dintre ele și față de ele, în funcție de interesele imediate și de scopurile finale proprii și ale personajului, apoi cu procesele psihice de reglare și autorreglare a comportamentului (aceasta însemnînd asumarea responsabilității și a consecințelor propriilor opțiuni), adoptarea de atitudini, formularea unor judecăți, raționamente și decizii, stabilirea comportamentului și a acțiunilor, în continuă prefacere și evoluție a evenimentelor etc.; precum și procesele provocate de efectul imediat sau întîrziat în planul vieții spirituale — emoțiile, sentimentele, șocurile și răsturnările resimțite în conștiință; adică, toate aspectele proceselor vitale, intelectuale și spirituale ce pot provoca schimbări calitative în structura și echilibrul natural al unei ființe umane vii, mișcările interioare și reflexul lor în afară, pe parcursul unei acțiuni scenice. Din această perspectivă, caracteristica principală a talentului poate fi capacitatea de a lăsa să se desfășoare și să se dezvăluie în toată intimitatea lor întregul complex de procese și a le da libertatea să se comunice.

¹ Valentin Silvestru, „Personajul în teatru”. Editura „Meridiane”, București, 1966, p. 44.

² Op. cit., p. 110.

³ Idem, p. 3.

⁴ Ion Tobașaru, „Introducere în estetica teatrului contemporan”, București, A.T.M., 1981, p. 55—56.

⁵ Camil Petrescu, „Comentarii și delimitări în teatru”, Editura „Eminescu”, București, 1983, p. 298.

telex-„teatrul” • telex-„teatrul” •

Valentin Silvestru semnează un amplu articol despre „Dramaturgia română actuală ca fenomen original” în „România literară” din 31 mai a.c. • Ultima premieră a Teatrului de Stat din Turda: Urme pe zăpadă de Paul Everac, în regia lui Mircea Moldovan și scenografia lui Gheorghe Matei. Pe scena aceluiași teatru se repetă Ciudatul

rol al întîmplării de Ion Băieșu. Regia o semnează Mircea Moldovan și Andrei Mihalache, iar scenografia, Clara Labalez. • „România literară” din 24 mai a.c. consacră o recenzie numărului 3 (martie) al revistei „Teatrul”. Recenzentul (pe care nu l-am putut identifica îndărătul inițialelor „T.R.”), lector tenace și competent al re-

vistei noastre, formulează argumentat observații critice foarte utile redacției, furnizînd și sugestii îndreptățite. Ceea ce am fi dorit, în plus, ar fi fost fie o analiză a mai multor numere ale revistei, fie note de lectură prezente mai des în pagina de teatru a „României literare”

FAIMA